

ชุดโครงการ
ยุติธรรมชุมชนกับสังคมไทย

ลำดับที่
1

ยุติธรรมชุมชน : การเปิดพื้นที่ของชุมชน ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม

(COMMUNITY JUSTICE : WIDENING THE SPHERE OF COMMUNITIES IN DOING JUSTICE)

คำนิยม โดย ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์

• ดร.จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย และคณะ •

คำนิยม โดย ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์

คำนำสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

คำนำ

กรอบการศึกษาวิจัย

บทที่ 1	บทนำ.....	1
	- ระบบยุติธรรมของไทยปัจจุบัน...อะไรคือปัญหา ?.....	1
	- ปัญหาอาชญากรรมและแนวโน้มการกระทำผิดใน 20 ปีข้างหน้า	6
	- "ยุติธรรมชุมชน" คือ ช่องว่างที่ขาดหายไปของกระบวนการยุติธรรม	9
	- ยุติธรรมชุมชน: พื้นภูมิปัญญาไทยในอดีต...พัฒนาสู่ออนาคต	9
บทที่ 2	ยุติธรรมชุมชน: ความหมาย หลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	13
	- ยุติธรรมชุมชน: นิยามความหมายเชิงวิชาการ.....	15
	- องค์ประกอบหลักของยุติธรรมชุมชน	18
	- แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	23
	- ความสัมพันธ์ระหว่างยุติธรรมชุมชนเชิงสมานฉันท์กับระบบยุติธรรม กระแสหลัก	35
	- โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับการอำนวยความสะดวกยุติธรรม	37
	- แบบจำลองยุติธรรมชุมชน	38
	- ยุติธรรมชุมชนในนานาประเทศ	45
	- ข้อเสนอแนะแบบจำลองยุติธรรมชุมชนตะวันตก: ยุติธรรมชุมชนแบบ หุ้นส่วน	55
	- สรุปท้ายบท	60

บทที่ 3	ยุติธรรมชุมชน: ภารกิจหลักของชุมชนในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม	61
-	ยุติธรรมชุมชน: คำจำกัดความทั่วไป.....	61
-	ยุติธรรมชุมชน: นโยบาย/ทิศทาง	71
-	ยุติธรรมชุมชน: กิจกรรม/กระบวนการ	72
-	ยุติธรรมชุมชน: เป้าหมาย/ผลลัพธ์	73
-	ยุติธรรมชุมชน: กิจกรรมและตัวชี้วัด	76
-	ภารกิจหลักของชุมชนในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม	77
-	สรุปท้ายบท	87
บทที่ 4	กรณีศึกษาแบบจำลองยุติธรรมชุมชนในต่างประเทศ	89
-	กรณีศึกษาที่หนึ่ง: Community Justice Model แห่ง Ventura County มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา	89
-	กระบวนการยุติธรรมชุมชน: องค์กรประกอบและตัวชี้วัด	92
-	เป้าหมายของยุติธรรมชุมชน: ความพยายามกับความคุ้มค่า	105
-	กรณีศึกษาที่ 2: Community Reparative Boards ในเมือง Vermont ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	109
-	กรณีศึกษาที่สาม: Street Committees and People's Courts ในยุคมาล่างเผ่าพันธุ์ใน South Africa	111
-	กรณีศึกษาที่สี่: Circles of Support and Accountability ในประเทศแคนาดา และประเทศสหราชอาณาจักร.....	112
-	กรณีศึกษาที่ห้า: A Pilot Community Justice Centre. ใน Liverpool สหราชอาณาจักร.....	114
-	กรณีศึกษาที่หก: The Warwickshire Victim and Witness Information Partnership (VIP) สหราชอาณาจักร	115
-	ข้อสังเกตบางประการจากกรณีศึกษา	117
-	ยุติธรรมชุมชนกับเหยื่ออาชญากรรม	118
-	สรุปท้ายบท	119

บทที่ 5	สืบค้นแนวคิดยุทธธรรมชุมชนในสังคมไทย	121
-	ร่องรอย...รากฐานความคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุทธธรรมในสังคมไทย: จากอดีตสู่ปัจจุบัน	121
-	สืบค้น...ทุนทางสังคมเกี่ยวกับยุทธธรรมชุมชนในสังคมไทย: ค้นหาจาก ภาครัฐ	132
-	สืบค้น...ทุนทางสังคมเกี่ยวกับยุทธธรรมชุมชนในสังคมไทย: ค้นหาจาก ภาคท้องถิ่น	141
-	สืบค้น...วัฒนธรรมการระงับข้อพิพาทของหมู่บ้านท้องถิ่น: ตัวอย่าง กรณีศึกษา	144
-	สืบค้น...ทุนทางสังคมเกี่ยวกับยุทธธรรมชุมชนในสังคมไทย: ค้นหาจาก กลุ่มชาติพันธุ์-ชนเผ่า	149
-	สรุปท้ายบท	155
บทที่ 6	กรณีศึกษาแบบจำลองยุทธธรรมชุมชนในสังคมไทย	157
-	กรณีศึกษาที่หนึ่ง: ยุทธธรรมชุมชนใน “จอกวาง” จังหวัดมหาสารคาม: กฎเหล็กในการจัดระเบียบชุมชน	157
-	กรณีศึกษาที่สอง: ยุทธธรรมชุมชนตำบลปากดุก จังหวัดเพชรบูรณ์: จากโรงพยาบาลสู่ชุมชน	162
-	กรณีศึกษาที่สาม: ชุมชนบ้านสละม จังหวัดปัตตานี: ตัวอย่าง ยุทธธรรมชุมชนในชุมชนมุสลิม	164
-	กรณีศึกษาที่สี่: “กระหุ่มแบน” ยุทธธรรมชุมชนในชุมชนกึ่งเมือง กึ่งชนบท: ตัวแทนชุมชนร่วมสมัยของสังคมไทย	170
-	ข้อสังเกตบางประการจากกรณีศึกษา	177
-	สรุปท้ายบท	179
บทที่ 7	การประยุกต์แนวคิดยุทธธรรมชุมชนในสังคมไทย	181
-	การประยุกต์แนวคิดยุทธธรรมชุมชนโดยหน่วยงานของรัฐ	181
-	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	181
-	สำนักงานอัยการสูงสุด	185
-	สำนักงานศาลยุติธรรม	186

- ศาลเยาวชนและครอบครัว	188
- กรมคุมประพฤติ	189
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	192
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	193
- กรมราชทัณฑ์	197
- กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	201
- สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	202
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)	205
- การประยุกต์แนวคิดยุทธธรรมชุมชนโดยภาคประชาสังคม	207
- คุณค่าของงานยุทธธรรมชุมชนต่อสังคมไทย	210
- สรุปท้ายบท	213
บทที่ 8 สู่ความสำเร็จของยุทธธรรมชุมชนในสังคมไทย	215
- ยุทธธรรมชุมชน: การเปิดพื้นที่ของชุมชนในการอำนวยความสะดวกยุทธธรรม ..	215
- ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธธรรมชุมชนในสังคมไทย	217
- ระดับความสำเร็จของชุมชน: ผลที่เกิดตามมา	249
- สรุปท้ายบท	249
บทที่ 9 บทสรุป	251
- ตามรอยอดีตกาล	251
- นิยามความหมาย	253
- ภารกิจและเป้าหมายของยุทธธรรมชุมชน	255
- องค์ประกอบของยุทธธรรมชุมชน	257
- ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธธรรมชุมชนในสังคมไทย	260
- บทสรุป	262
บรรณานุกรม	265
ภาคผนวก	273
ผนวก (1) พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2549 (เฉพาะที่เกี่ยวกับ "ยุทธธรรมชุมชน")	274

ผนวก (2)	สรุปสาระสำคัญของแผนแม่บทกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ (พ.ศ.2550 - 2551)	279
ผนวก (3)	พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (บางมาตรา)	282
ผนวก (4)	พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 (บางมาตรา) ..	285
ผนวก (5)	พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณา คดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 (บางมาตรา)	294
ผนวก (6)	ข้อบังคับว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนอกศาล สำนักเร่งข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม (บางข้อ).....	295
ผนวก (7)	ระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการประนอมข้อพิพาทชั้นพนักงานอัยการ พ.ศ. 2532 (บางข้อ)	297
ผนวก (8)	พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (บางมาตรา).....	299
ผนวก (9)	ความผิดอันยอมความได้ตามประมวลกฎหมายอาญา	303
ผนวก (10)	ความผิดลหุโทษ	311
ผนวก (11)	การนำเสนอผลงานวิจัย เรื่อง "ยุติธรรมชุมชน: การเปิดพื้นที่ของชุมชน ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม" ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล วันจันทร์ที่ 9 เมษายน 2550	315
คณะผู้วิจัย	322